Testimoni escrit de la nostra història

Centenari del naixement de Maria Assumpció Soler i Font

Maria Assumpció Soler i Font, tal com ella mateixa va declarar, el juny de 1995, a la revista de Sant Gregori *7 en 1*, havia tingut «la mala sort d'estudiar durant la dictadura de Primo de Rivera i d'exercir durant la dictadura de Franco».

CARME RAMILO > TEXT
ARXIU SOLER > FOTOS

Girona, i més concretament el número 16 del carrer de la Força (en ple Call jueu), la ciutat on la nit del 22 d'abril de 1913 va néixer Soler, apareix descrita d'una manera extraordinàriament poètica i molt detallada, tant a la seva novel·la *L'escollit* (guanyadora del premi Fastenrath, als Jocs Florals de l'exili, a París, l'any 1959, i editada pòstumament, el 2005, un any més tard de la seva mort) com en les nombroses i captivadores narracions-articles que va publicar a la *Revista de Girona*, a *Presència* i al *Punt Diari* durant més de trenta anys, des del 1955 fins al 1990. Un fet, però, cabdal i frustrant en la seva vida va ser que el *Ministerio de Educación* li prohibís anar a recollir el premi Fastenrath al Gran Amfiteatre de la Sorbona de París. L'inspector Bastons la va amenaçar amb donar per acabada la seva carrera de mestra si hi anava. Maria Castanyer, també premiada, en aquest cas amb la Flor Natural, va recollir el premi de Soler de la mà del prestigiós escriptor francès Albert Camus. Un dels presidents del Comitè d'Honor era Josep Tarradellas, i entre els seus membres hi havia Pau Casals, François Mauriac, Josep Carner i Lluís Nicolau d'Olwer.

Cal remarcar dos personatges emblemàtics en la vida de Soler, i que apareixeran en reiterades ocasions en els seus escrits: el seu avi matern, Silvestre Font Pou, i el seu oncle, també matern, Joan Font Giralt, tots dos de fortes conviccions catalanistes. Al mateix número 16 del carrer de la Força, el seu avi Silvestre tenia una botiga de queviures, que l'any 1920 es va vendre per problemes econòmics. Llavors la família va anar a viure al número 2 del carrer de la Claveria (també número 8 de la pujada

>> *Maria Assumpció Soler dibuixada per Domènec Fita el 1998.*

Un fet cabdal i frustrant en la seva vida va ser que el *Ministerio de Educación* li prohibís anar a recollir el premi Fastenrath al Gran Amfiteatre de la Sorbona de París

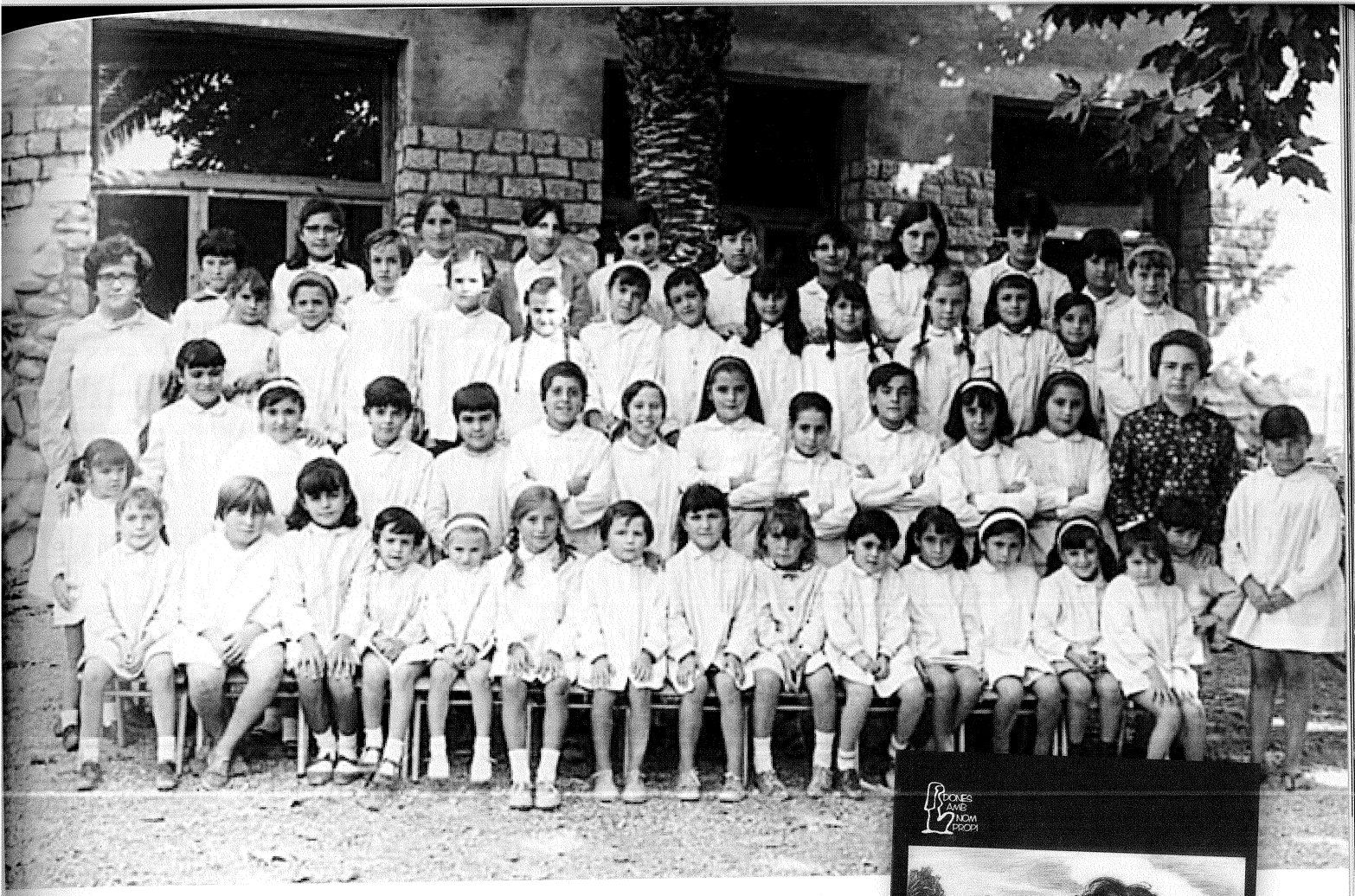

>> *Maria Assumpció Soler, a la dreta, amb camisa fosca, amb les seves alumnes de Sant Gregori.*

de la Catedral o escales de la Pera). El 1927 tornarien al carrer de la Força, on viurien 40 anys més, fins al 1967.

Maria Assumpció Soler va estudiar magisteri a Girona, va fer les pràctiques a Sils i, amb encara no 18 anys d'edat, va treballar un curs a Vilobí d'Onyar com a ajudant de la mestra Maria Àngels Pastells i Auber. A partir del setembre de 1932 va començar a treballar a l'ensenyament públic com a interina: a Rupià, fins al juliol de 1934; a Palafrugell, des del novembre de 1934 al gener de 1950; a Sant Gregori, des del setembre de 1952 a l'agost de 1980; i a Girona, des del setembre de 1980 a l'octubre de 1982, any de la seva jubilació i del cinquantè aniversari de la seva carrera de mestra.

El fet d'haver-se afiliat a la FETE-UGT (*Federación de Trabajadores de la Enseñanza*) durant la Segona República va provocar que, acabada la guerra i iniciat el règim dictatorial de Franco, Soler, mare soltera (a l'abril de 1938 naixia el seu fill Jordi Soler, periodista i ninotaire d'*El Punt-Avui*), es reincorporés a la docència amb un expedient obert per la *Delegación Provincial del Ministerio de Educación*. El dia 11 d'octubre de 1939, però, aquest expedient va ser arxivat per no existir càrrecs contra ella. Soler es va integrar en la vida cultural de Palafrugell: entre el 1945 i el 1947 va participar en l'organització i direcció de representacions teatrals al Casal Popular de la capital baixempordanesa.

L'any 1950 Maria Assumpció Soler va demanar dos anys d'excedència: el seu oncle matern Lluís Font Giralt havia enviudat, i, en conseqüència, entre el gener de 1950 i l'agost de 1952 Soler va viure i va treballar a Barcelona, a la zona situada entre el carrer Provença i el carrer Rosselló, per ajudar l'oncle Lluís a cuidar el seu propi fill, Jordi Soler (la família de Maria Assumpció Soler mai no va acceptar que aquesta fos mare soltera). Durant aquest període, Soler va treballar primer a l'empresa del seu oncle, FERSA (Font, Estivill, Rodríguez, Societat Anònima) i, més endavant, en un escola privada a la ronda de Sant Antoni de Barcelona.

En la seva excel·lent literatura, la línia ficció-realitat sovint se'ns presenta molt difuminada

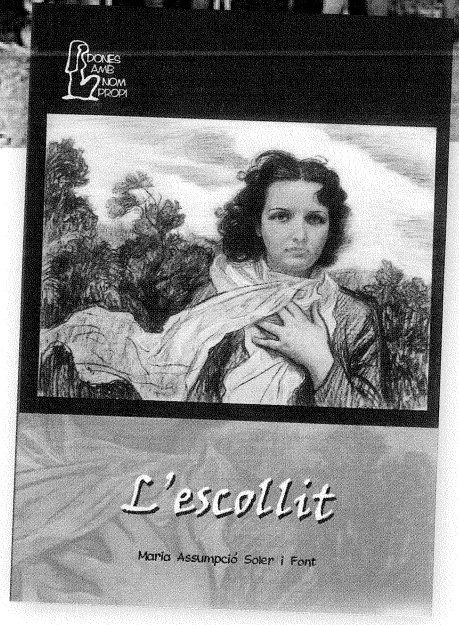

>> ***Portada de la novel·la* L'escollit. *A la il·lustració, obra de Guillem Soler, apareix la mateixa Maria Assumpció Soler.***

La Maria Assumpció Soler escriptora ens ha deixat una prolífica i molt interessant obra: a partir del primer número de la *Revista de Gerona. Publicación de la Excma. Diputación provincial*, l'any 1955, i fins al 1964, trobem el nom

>> *Maria Assumpció Soler amb la seva gata, Titinski, al seu darrer domicili, a la plaça Camil Geis de Girona.*

de Soler entre els redactors i redactores més habituals. Hi va publicar poesia i narrativa. El seu nom també apareix en el volum *Les cinc branques (Poesia femenina catalana)*, publicat a Andorra l'any 1975: formava part de la branca blava (autores nascudes entre 1900 i 1919). A més a més, Soler va ser una de les poetes escollides per formar part, el 1978, de l'acte *Tardor d'art. Música i poesia femenina a Pals*, a la Casa de Cultura «Ca la Pruna». Entre el 1969 i el 1974 va publicar dos articles a *Presència*, i entre el 12 de desembre de 1982 i l'1 de febrer de 1987, a la secció «Temps era temps», 207 narracions-articles. Els temes i els personatges tractats contenen una forta càrrega històrica: la Guerra Civil, l'exili, l'expulsió dels jueus a finals del segle XV, Girona, la seva família, la literatura xinesa, les flors, la història de Catalunya, la batalla de l'Ebre, la prohibició de la llengua catalana durant el règim dictatorial, la música clàssica, la professionalització de l'escriptor, el feminisme, la nació catalana i un llarg etcètera. En alguns d'aquests articles, com a «Els narcisos» (23 de gener de 1983), apareixen personatges que encarnen una escriptora frustrada que podria perfectament tractar-se de l'*alter ego* de la mateixa Maria Assumpció Soler, tal com la veu narrativa insinua. En la seva excel·lent literatura, la línia ficció-realitat sovint se'ns presenta molt difuminada.

Des de l'1 de març de 1987 i fins al 21 d'abril de 1990, Soler va publicar setmanalment a la secció «El Ventall» del llavors *Punt Diari* 152 interessants articles d'estructura i estil similars als de «Temps era temps». En el darrer d'aquests, que portava per títol «Intolerància i llibertat», analitza, a través del film *The birth of a nation* (1915), del director nord-americà de cinema David W. Griffith, el mal que la intolerància ha causat al llarg de la història als pobles i la necessitat que aquests tenen d'una opció lliure. Soler havia fet referència en nombroses ocasions a la llibertat de la seva llengua materna, la catalana, cruelment fuetejada en molts moments de la història.

En alguns dels seus articles, apareixen personatges que encarnen una escriptora frustrada que podria perfectament tractar-se de l'*alter ego* de la mateixa Maria Assumpció Soler

Carme Ramilo Martínez
és filòloga i professora de llengua i literatura catalanes.

Bibliografia

RAMILO MARTÍNEZ, Carme, Biografia *Maria Assumpció Soler i Font (1913-2004): mestra i escriptora ex aequo*, ed. Associació Suport a la Dona de Palafrugell, núm. 3 de la col·lecció «Dones amb nom propi», Palafrugell, 2007.

RAMILO MARTÍNEZ, Carme, M. Concepció Carreras i Pau, Maria Assumpció Soler i Font, Rosa Maria Arquimbau i Cardil i Maria Pi i Sunyer, *Diccionari Biogràfic de Dones*. Xarxa Vives d'Universitats. (Presentació *Diccionari Biogràfic de Dones*, Palau de la Generalitat, 10 de desembre de 2010) (*http://www.dbd.cat*).